

Saue linna keskusalal: kohtumised huvigruppidega
Kohtumine arengukomisjoniga 08.01.2014

Osalejad: **Evelin Povel-Puusepp** - Saue linnavolikogu noorsootöökomisjon; **Jaan Moks** - Saue linnavolikogu planeerimis-, ehitus-, keskkonna- ja arengukomisjon; **Jüri Tümanok** - Saue abilinnapea; **Kaimo Käärman-Liive** - Saue linnavolikogu planeerimis-, ehitus-, keskkonna- ja arengukomisjon; **Kalle Koppel** - arhitekt; **Kristi Kruus** - Saue Noortekeskus, Saue linnavolikogu noorsootöökomisjon; **Maie Särak** - Saue linnavolikogu; **Mari Kallas** - KMK Studio; **Monika Liiv** - Saue linnavolikogu noorsootöökomisjon; **Peeter Tihhomirov** - maaomanik; **Siiri Käpa** - Saue linnavolikogu planeerimis-, ehitus-, keskkonna- ja arengukomisjon; **Silvia Kinger** - Saue linnavolikogu noorsootöökomisjon; **Tiit Isop** - Saue linnavolikogu; **Tõnu Kumari** - Saue linnavolikogu planeerimis-, ehitus-, keskkonna- ja arengukomisjon; **Urve Arukaevu** - elanik; **Viljar Tõnutare** - Saue linnavolikogu noorsootöökomisjon; **Tõnu Urva** - Saue linnavalitsuse liige; **Urmas Elmik** - Saue linnavalitsus, arhitekt; **Harri Ummik** - Sautec Real Estate OÜ; **Simmo Ummik** - Sautec Real Estate OÜ; **Andrus Oruste** - Zoovetvaru; **Harry Pajundi** - Saue linnavolikogu; **Jaan Eilart** - elektriinsener; **Teele Pehk** - Linnalabor; **Anu Kägu** - Linnalabor; **Kristi Grišakov** - OÜ Väike Vasak Käsi; **Ulla Männi** - OÜ Väike Vasak Käsi

Kohtumine koosnes:

1. Sissejuhatused: saabujate tervitamine, tehtud tööde kokkuvõte (Jüri Tümanok ja Teele Pehk)

2. Saue stsenaariumite esitlus: Mis on stsenaariumite planeerimise meetod; kuidas ja milleks mõelda tulevikust; kuidas valmisid Saue stsenaariumid ja mis need täpselt endast kujutavad (Kristi Grišakov)

3. Arutlus neljas rühmas, millest igaüks keskendus erinevale stsenaariumile

Olulised küsimused:

1) Mis on selle stsenaariumi plussid ja miinused, mis võimalused ja ohud? Mis on puudu?

2) Kuidas stsenaariumeid toetada ja edasi arendada?

4. Kokkuvõte: Iga rühma arutelutulemuste esitlemine ja kommentaarid

Olulised küsimused:

1) Milline stsenaarium tundus kõige asjakohasem ja miks?

2) Kas oli mõni stsenaarium, mis kohe üldse ei sobi Sauele ja mille tõttu? Mõni oluline idee/nägemus, mis jäi välja, aga tuleks arvesse võtta?

Saue stsenaariumid aastaks 2030

Kuidas võiks Sauest aastaks 2030 saada tuntud ja hinnatud paik? Mis oleks sellisel juhul Saue põhilineväärtus ja identiteedi looja? Kuidas kajastub see uus funktsioon Saue linnaruumis ja keskusala? Milliseid uusi funktsioone oleks Saele vaja? Kuidas nad praegusesse konteksti (veelgi paremini) sobituksid? Kuidas võiksid nad koos toimida?

Kuidas näeme Sautet meie?

Saue on linn **rohelisuses**. Saue linna haljastus ja ümbritsev looduskeskkond on üks linna identiteedi põhilisi alustalasid. See väljendub nii linna kujunemisloos, tänavanimedes, tähtsates kohtades kui ka logodel ja sümbolitel (tamm, tammeleht, tammik jne).

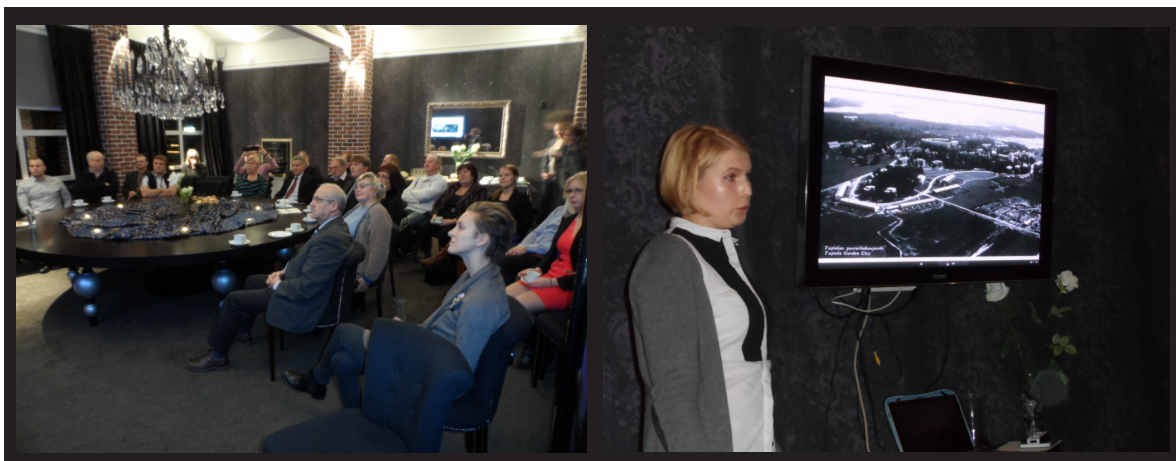
Saue on oma elanike poolt hinnatud ja väärtustatud elukoht. Paik, kus on mõnus lapsepõlve veeta ja kuhu oma peret luues kindlasti tagasi pöördutakse. Ühesõnaga, **Saue elanikkond on Saele lojaalne**. See on haruldane väärtus, mille poole püüdlevad paljud omavalitsused, kuid saavutavad vähesed. Sael on ka **palju lapsi ja noori**, palju pulbitsevat energiat. Nemad on tõelised Saue kuvandi loojad. Trükkides netiotsingusse Saue, saame esimesena teada just nimelt Saue noorte tegevustest (muusika, ekstreemsport jne).

Milline Saue veel on? Linnaplaneerimise mõistes on tegemist eelkõige **aedlinnaga**. Palju eramaju ja palju rohelist toetavad seda struktuuri. Klassikalise aedlinna mõistes (nt Tapiola, Espoo) aga puuduvad suured avalikud haljasalad ja puisisiitid. Samuti on aedlinnale omane 60ndate ja 70ndate arhitektuur eelkõige esindatud vaid eramajade, mitte avalike hoonete puhul.

Nõukogude pärand tuleb esile tüüpkorrumajade ja garaažiplokkide puhul. Nõukogudeajast tuntud restoran "Kuldсарv" ja Agro varustusbaas on vajunud unustustehõlma ja muutunud ebaameeldivalt nähtamatuks ka linnaruumis. Mõnevõrra nähtamatud on ka mõned Saue teised väärtused - avalikkusele suletud mõisapark ja linnakeskusest kaugemal paiknev kirik. Esindushoonetena jäävad silma hoopis tööstushooned, kaubahallid ja kortermajad.

Saue on **iseseisev linn** ja uhke selle üle. Hoolimata sellest, et palju Saue elanikke käib tööl Tallinnas või teistes ümbritsevates linnades, on Sael end sisse seadnud ka hulk mainekaid ettevõtteid, mis pakuvad tööd nii kohalikele kui ka lähivaldade elanikkonnale.

Saue on väga **hästi ühendatud** Tallinna ja ülejäänud Eestiga. Tallinnaga seob Sautet kiire ja mugav rongiühendus. Autoga on tippunni välisel ajal Sautelt Tallinna südalinna 20 minutit sõitu ja Tallinna ringtee kaudu on mugav pääseda kõigile Eesti põhimaanteedele. Enamik Eestimaal seiklemaid turiste mööduvad Sautelt küll Pärnu-Riia või Haapsalu-Kuressaare suunal. Kindlasti on sauelastel asja Tallinnasse, kuid tekib küsimus, mis asja peaks teistel olema Saele tulla? Saele on lihtne pääseda, kuid inimestele peab andma ka korraliku põhjuse siia tulla. Edasised stsenaariumid uurivadki, millised on meie tulevikuvõimalused ja tulevikumotivatsioon Saele saabuda - linnakodanikuna, külalisena, ettevõtjana, turistina, investorina. Mis on **Saue pauer**?

Kuidas meie näeme Sauet?

Järgnevad stsenaariumid koostati lähtudes teaduslikust stsenaariumite planeerimise meetodist. Analüüsis võeti arvesse rahvusvahelisi, regionaalseid ja kohalikke trende ning suundumisi ja Saue linna siseseid võimalusi ning väljakutseid. Sellest lähtuvalt koostati neli stsenaariumi, mis olenevalt tulevikus tehtavatest otsustest võivad kõik potentsiaalselt täituda. Lõpptulemus oleneb aga erinevate huvigruppide poolt tehtavatest otsustest ja Saue suunavalikust.

Mudelil on kaks põhitelge:

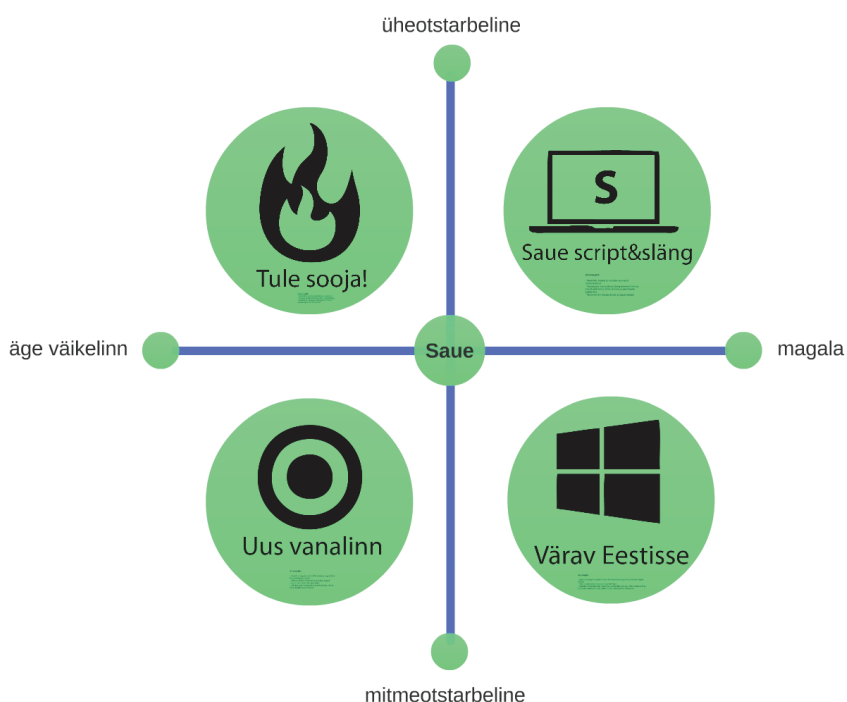
1. ELUKESKKOND: äge väikelinn vs pulbitsev magala
2. FUNKTSIONAALSUS: üheotstarbeline vs mitmeotstarbeline

Sellest lähtuvalt on Sauele neli võimalikku tulevikustsenaariumi, mis keskenduvad kõik Saue tulevikukuvandile. Kaalukeelel on kuvandi laiem tuntus - kas keskendutakse rohkem kohalike elanike kuvandi võimendamisele või Saue välise kuvandi suunamisele ja laiendamisele. Ehk siis küsimus on ka selles, kui palju soovib Saue oma tuntuks ja elanike arvu suurendada ja kellega ning kelle jaoks tehakse koostööd.

Olgu öeldud, et **ükski stsenaariumiots ei ole negatiivne või ebavajalik**. Nt puhkeva magala puhul ei tähenda magala midagi igavat ja suletut, vaid seda, et sauelased käivad tulevikus tööl pigem teistes linnades või väheneb ettevõtete arv, kuid sellest tingituna leitakse Sauele mõni muu funktsioon. Ühesõnaga, stsenaariumid on selleks, et ka selliseks väljakutseks valmis olla ja ka selles võimalusi näha, kui asjad ei lähe päris nõnda, nagu me oleme seda soovinud.

4 stsenaariumi:

1. Üheotstarbeline äge väikelinn: väiketööstuse inkubaator ehk **Tule Sooja!**
2. Mitmeotstarbeline äge väikelinn: **Uus-vanalinn** (ehk Ostap Benderi "12 Tooli" parafraaseerides: "Saue nimetatakse ümber New-Tallinnaks ja Tallinn aga Vana-Saueks. New-Tallinn saab Euroopa, varsti aga ka kogu maailma kõige elegantsemaks keskuseks")
3. Üheotstarbeline puhkev magala: kaasaegse keeleoskuse keskus ehk **Saue Script&Slang**
4. Multifunktsionaalne puhkev magala: **Värv Eestisse**

Tule Soojal:

Alusreeglid:

- Ettevõtluse ja väikeettevõtluse toetamine
- Koostöö kutsehariduskoolide ja ülikoolidega
- Moodne ja lõõgastav töökeskond, mis on pealinnaga hästi ühendatud

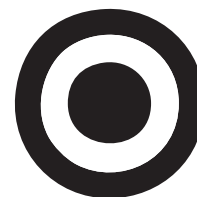

Sauest ja Saue uuest kesklinnast saab väiketootmisele suunatud inkubaator. Eestis küll leidub mitmeid ettevõtlusinkubaatoreid, kuid sageli pole need suunatud tootmisele ega paku ka selleks piisavalt võimalusi või sobivat pinda. Saueel on ruumi nii väiksemas mõõdus tootmispindade, kontoripindade kui ka elukohtade jaoks. Mugav on äri ajada, kui Tallinn on 20 min rongi- ja autosõidu kaugusel, aga sina saad linnakärast kaugel roheliste tammede ja pärnade all rahulikult tööd pusida. Saue uus keskus pakub piisavalt võimalusi erinevate huvide ja suurusega ettevõtetele alates koostöökontoritest kuni iseseisvate büroodeni. Samas on tootmispinnad mugavalt lähedal, ümberringi on palju vajalikke teenuseid ja lõunatamiseks ning õhtuseks lõõgastumiseks vajalikke puhveteid. Asjal hoiab silma peal ja mentorlust suunab EAS ning nende käsilased. Koostööd tehakse nii TTÜ kui mitmete rakenduskõrgharidus- ja kutsekoolidega. Mentoreid leidub ka kohalike ettevõtete seas, mis teeb asja eriti mugavaks. Paljud oma pereelu alustanud ettevõtjad leiavad, et mugavam ongi sellisel juhul terve perega Sauele kolida, kus kõik vajalik ilusasti käe ja jala juures. Kuuldavasti on Ajujahi preemiaks justnimelt soe koht Saueel.

Uus-vanalinn:

Alusreeglid:

- Vajadus mugava, inimhõõtmelise ja orgaanilise linnakeskkonna järele
- Jätkusuutlikud ehituslahendused ja targad majad, mis valmivad sajanditeks
- Sündmused, teenused ja meelelahutus, mis on kodu lähedal ja erilmeline

Saue uus keskus planeeriti maaomanike ühispingutusena tervikliku alana, mis oma vaimus markeerib ajalooliselt kujunenud vanalinnu. Majad ei ole kõrged ja markeerivad oma olemuselt linnamaju, mille alumised korrused sobivad ka pisiärirde tegevuseks. Linnamajadel on oma pisikesed õdusad tagahoovid, millest võib leida kodukohvikuid ja puhkenurki. Mõned sisehoovid ja paljud katuseterrassid on kasutusel aedadena, mis muudab üldmulje õdusaks ja tänu vertikaalaedade tehnoloogiale fassaadid kohati roheliseks. Saueel on midagi, mida ühelgi teisel Eesti linnal ei ole - võimalus ehitada omale uus linnasüda kaasaegseid ja tarku ehitusviise kasutades. See tähendab, et renoveerimiskulusid saab vältida, liikudes Eesti kõige esimese 0-energiaga linnasüdame suunas. See muudab Saue tuntuks terves Euroopas (nagu Rakvere Tarkvere) ja tänu kinnisvara populaarsusele tõukab käima sarnased protsessid ka teiste suurarenduste puhul.

Aga Saue keskus ei ole tark ainult tänu tehnoloogiale, vaid ka selle tõttu, et seda planeerides lähtuti avaliku ja poolavaliku ruumi vajalikkusest ja eraomandis pinnad kujundati vastavalt avaliku ruumi vajadusele, mitte vastupidi. Kuna tegemist on keskusega, siis on põhiohk butiikäridel (toit, puhvetid, antiik jms), meelelahutusel (kino, blackbox jne) ja avalikel üritustel, mida jätkub igasse aastaega - alates kontsertidest ja festivalidest kuni hooajalise turu (sh jõuluturg) ja uisuplatsini. Nädalavahetusel on kõik oranžid rongid Tallinna (Kalamaja, Nõmme jne) rahvast täis, kes siia oma nädalavahetust veetma saavad.

Saue Script&Slang:

Alusreeglid:

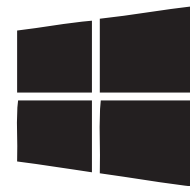
- Peredele, lastele ja noortele suunatud hariduskeskus
- Kaasaegse keeleoskuse (programmeerimine ja visualiseerimine) tähtsustamine ja eesti keele säilitamine
- Terve linn kui hariduslinnak ja õppematerjal

Saue uue keskusala tõmbekeskuseks saab täiesti ainulaadne teadus- ja huvikeskus. Kaua mõeldi selle peale, mis võiks olla asutus, mis paneks Saue korralikult kaardile. Alustati Eestis esimesena Saue gümnaasiumis eriklassidega, mis olid suunatud programmeerimiskeelele ja andmete visualiseerimisoskusele. Sellest algatusest võrsus palju uusi programme, mängu ja rakendusi, mis tõstsid Saue teiste linnade seast esile kui uue IT-pealinna ja tänu mõnede programmide suurele rahvusvahelisele edule kui uue Skype'i sünnilinn.

Saue jaoks tähendas see, et oma kogemust tuli teiste koolidega jagada. Sellest said alguse SaueScript haridusprogrammid, mis muutsid Saue linna kooliekskursioonide populaarseimaks sihtkohaks. Nüüd on Saue keskusel tuttuus kaasaegse keeleoskuse keskus, mille nimi on Saue Script&Slang. Peamaja ise toimib interaktiivse muuseumina, kus saab tutvuda keele kujunemisega, erinevate aegade slängiga ja tehnoloogilise keeleoskuse arenguga ehk siis erinevate programmeerimiskeelte ja programmidega. Katsetada võib ka Avatud Saue enda rakendusi ja nende abil linna uuest vaatenurgast uurida.

Erinevatele teemadele pühendatud töötoad toimuvad peamajas ja erinevates asukohtades üle linna. Töötubade-kõlbulikuks on kujundatud nii eramajad kui ka korterid, paar garaaži, kontorit. Kõige populaarsemad on tammiku väliauditooriumid, mis võimaldavad viia läbi töötubasid erilises ja rahulikus keskkonnas. Saue Script&Slang on Saue identiteet, missioon ja linnaruum kõik ühes kohas. See ei ole ainult üks maja, vaid see ongi terve Saue.

Värv Eestisse

Alusreeglid:

- Saue strateegiline asukoht Eesti põhimaantee alguses ja Tallinna ringtee lähistel
- Välis- ja siseturismi kasv ja desorienteeritus
- Nigelad veebiplatvormid, turismiinfo, materjalide paljus, RMK teabepunkti ja loodusloomuuseumi halb asukoht turisti perspektiivist vaadatuna

Võttes aluseks Saue strateegilise asukoha Tallinna ringtee ja põhimaantee lähistel, otsustas Saue võtta endale Eesti värava rolli. See on koht, millest kindlasti möödud Tallinnast lahkudes ja Tallinnasse sisse sõites. Mööda rongiteed saad Tallinnat uurida Lilleküla ja Nõmme kaudu Saueni välja. Kui seal ainult midagi teha oleks... Nüüd on, sest kui äpid ei aita ja raamatud tekitavad segadust ning kaardid juhatavad ainult turistilõksudesse, siis Sauelt saab alati abi. Saue on terve Eesti infokeskus, kus saab teadmised põhiliste vaatamisväärsuste kohta, oma personaliseeritud kava ja marsruudi ning teada kõigist huvitavatest kohtadest alates poodidest ja hotellidest kuni soode ja rabadeni. Ja seda rõõmsatelt kohalikelt ja tarkadelt rakendustelt, kes ja mis ei sunni peale oma programmi ega ürita sulle sobimatut pähe määrada.

Võid oma programmi kohe teada saada ja edasi sõita (teenus) aga võid ka Saue pikemalt nautima jääda (elamuskeskus). Sind õpetatakse siin kuulama ja nägema, haistma ja maitsma; jälgima varasemast teistmoodi linna ja alalugu või hoopis kuulama ja märkama looduses toimuvat. Erilise huvi puhul näiteks autode, libikate või markide vastu saab samuti Sauelt abi. Igal juhul näed sa pärast Sauelt lahkumist maailma teisiti.

Uus külastuskeskus asub uues Saue keskusel ning lisaks siseruumidele on terve uus keskusala temaatiline õpituba meelte avamiseks ja treenimiseks, uute hetkede, lõhnade ja maitsete kogemiseks.

Sauele tuleb ka palju inimesi eriti Tallinnast, sest Saue on ennast rongiteed ja jalutuskäike pidi sidunud Kalamaja, Lilleküla ja Nõmmega. Igas peatuses on sinu huvidele vastavalt midagi toredat avastada ja Sauelt alustades jõuad õhtul väsinuna ja õnnelikuna Balti jaama tagasi. Seda jaama kutsutakse nüüd väravaks Sauele.

Kokkuvõte rühmatööde aruteludest

Tule Sooja!:

- Saueel **ettevõtluse arendamine on hea mõte**, kuid see toob endaga kaasa murekohti – noored, kes tulevad siia õppima, lahkuvad mõne aasta möödudes saadud teadmistega. Mis kasu saavad ettevõtjad, kes mentorirolli astuvad?
- Alustavatele ettevõtetele **soodsad rendipinnad**
- Rongiliiklus – **hea ühendus Tallinnaga**, lisaks ei ole probleemi autole parkimiskoha leidmisega.
- Oht olemasolevaid ettevõtteid tähelepanuta jätta, toetades vaid uusi tulijaid.
- Saue on ideaalne asupaik terve suure ettevõtte ümberasumiseks. Kontoripinnad saaks vastavalt konkreetsele vajadusele nullist ehitada. Saaks tekkida mitmefunktsiooniline ettevõtte linnak, kus on toetavaid asutusi – suurettevõtte toob inimesi, kes kohapealseid teenuseid lisaks linnaelanikele kasutaksid. Võimalus kasutada raudteeäärseid maid.
- Keskusala **visioonile peavad kindlasti olema pandud piirangud** – eelkõige peab keskkond olema **ilus**, hoonestuse kõrguse eelistatavalt mitte üle 5 korruse.

Uus Vanalinn:

- Madal **hoonestus ja inimhõõtmega kooskõlas skaala** peaksid keskuslal kindlasti olema
- **Palju erinevaid funktsioone** omavahel segatud – allkorrustel teenused ja ärid, üleval elamud ja kontoripinnad.
- Mitmefunktsioonilisus aja lõikes – keskuslal peaks **midagi toimuma** nii hommikul, päeval kui ka õhtutundidel, suvel ja talvel.
- Uus keskusala võiks ärgitada uute ühiskondlikult aktiivsete kogukondade (seltside) tekkimist
- Võiks olla mõni põnev **muuseum** (nt. kitarrimuuseum)
- Atraktiivne elukeskkond tooks linnale **uusi maksumaksjaid**
- Miinusena – uued maksumaksjad nõuavad panustamist sotsiaalteenuste arendamisesse
- Oht väiketootjatele – suurfirmitel võivad hakata maasid kokku ostma, mis ohustab väikeäride loodud kvaliteeti.
- **Võib tekkida hirm**, et visioon ei tööta, ei õnnestu ja ei meeldi kõigile.
- Tuleb jälgida, et olemasolev – hoonestus, haljastus ja pargid säiliks
- Keskuslale tohivad jääda ainult väiketootjad, suurematele **tehastele tuleb leida uued asupaigad**.

Saue Script&Slang:

- Esialgu väga ehmata ja harjumatu teema, kuid süvenedes õnnestus mõtteid arendada
- Peamine: meie tulevik on **NOORED!** Saue peab olema neile atraktiivne linn, Saue Script&Slang on midagi, millest noored aru saaksid
- Noortekeskus ei välista, et samal ajal ei võiks siin olla ka kaasaegseid **kontoripindu, elamuid ja avalikku ruumi**
- Tekib tsükkel: õpe – inkubatsioon – äri (jaguneb meelelahutuseks, ekspordiks, ...) – väljaõpe. Kogenud ettevõtjad koolitavad alustavaid
- Samas võib keskusalal olla Uus-vanalinna laadne keskkond, mis oleks kõigile atraktiivne ja maailmas unikaalne
- Oluline on omada Saue **reklaamlauset/sloganit**
- Ohuks võivad kujuneda vanemad, kes teadlikult hoiavad oma lapsi IT-maailmast eemale
- Võiks „kaaperdada“ IT-kolledži, st. **teha koostööd, kasutada õppejõude ja teadmisi.**
- Tehti gallup kui paljud usuvad selle stsenaariumi õnnestumisesse. Esialgu uskus üks, kahtles üks ja kaks ei uskunud. Kui eelduseks võeti, et kaasa teeb IT-kolledž, siis neli uskus ning üks uskus, kuid natuke kahtles.
- Tegelikult peitub stsenaariumi keeruka nime taga mitte midagi muud kui **suhtlus**. Script&Slang on **suhtlemine linnaruumis.**
- Suhtlemise **tarkus peab tulema meie enda seast.** Milline on see kuvand, mida edasi anname? Kelle jaoks seda linna arendatakse?
- Hea näide uuest Saue raamatust – Saue Oma Sõnad. **Keele areng kohalikus kontekstis.**
- Keel on vahendaja, sisu on vaja välja mõelda.
- **Nutikad lahendused ka linnaruumis:** tänavalambid, millel on ise võimalik värvi muuta või muud interaktiivsed installatsioonid.

Värv Eestisse:

- Sautet võib vaadata väravana mitut pidi: see võiks olla rekkajuhtide peatuspunkt enne Tallinnasse jõudmist. Samas võib see olla tallinlasele värv Eestisse, näiteks rongiga sõites.
- Millele võiks Saue oma identiteedi loomisel rõhuda? **Miks inimesed siia nädalavahetust veetma tuleksid?** Olemasolevaid väärtuseid nagu näiteks tammik ja mõisapark tuleb **hoida.** Ettevõtjad, kelle jaoks Tallinn jääb kitsaks, saaksid Sauele ümber paikneda. Võiks olla kunsti workshopid ja laadad. Praegu ei ole siin polüfunktsionaalset vaba aja veetmise viisi ega võimalusi. Meie peaksime neid **võimalusi looma.** Tugigruppideks võiksid olla seltsid ja huvikeskus. Peaksime looma võimalusi, kuidas linna arendada. **Visioon peaks olema vaba ja paindlik** – kui tuleb mõni uus ettepanek või nägemus, siis Sauele oleks võimalus seda ühendada.
- Stsenaariumisse saaks kaasata mõne kooli väljastpoolt. Tühje ruume on piisavalt.
- Ei ole vaja uusi pealesurutud funktsioone, võib **arendada olemasolevaid.**

